

Adroddiad i'r	Cyngor Sir
Dyddiad y cyfarfod	5 Medi 2023
Aelod Arweiniol/Swyddog	Grŵp Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion Craffu/ Steve Price, Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd
Pennaeth Gwasanaeth	Lisa Jones, Pennaeth Dros Dro'r Gwasanaeth Cymorth Corfforaethol: Pobl
Awduron yr adroddiad	Karen Evans a Rhian Evans, Cydlynwyr Craffu
Teitl	Adroddiad Blynyddol Pwyllgorau Craffu'r Cyngor 2022/23

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

1.1. Adroddiad Blynyddol Pwyllgorau Craffu'r Cyngor ar gyfer 2022/23.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

2.1. I gyflwyno adroddiad blynyddol y Pwyllgorau Craffu i'r Cyngor ar eu gweithgareddau yn ystod 2022/23.

2.2. Cyflwynir yr adroddiad hwn er mwyn cydymffurfio ag Adran 7.4.4 o Gyfansoddiad y Cyngor, sy'n nodi bod yn rhaid i bwyllgorau craffu'r Awdurdod adrodd am eu gwaith yn flynyddol i'r Cyngor Llawn a gwneud argymhellion ar gyfer eu rhaglenni gwaith at y dyfodol a diwygio dulliau gweithio os yw hynny'n briodol.

3. Beth yw'r Argymhellion?

3.1 Bod y Cyngor yn ystyried Adroddiad Blynyddol y Pwyllgor Craffu ar gyfer 2022/23, yn rhoi sylwadau yn unol â hynny ac yn cymeradwyo ei gyhoeddi.

4. Manylion yr adroddiad

- 4.1. Mae Cyfansoddiad Cyngor Sir Ddinbych yn nodi y bydd Pwyllgorau Craffu'r Awdurdod yn adrodd yn flynyddol ar eu gweithgareddau yn ystod y flwyddyn i'r Cyngor Sir.
- 4.2. Adroddwyd y llynedd bod 2021/22 mewn gwirionedd wedi bod yn flwyddyn o addasu i'r 'normal newydd' yn dilyn y pandemig, ond bod 2022/23 ar y llaw arall yn flwyddyn o drawsnewid. Trawsnewid o fesurau adfer Covid gydag arferion darparu gwasanaeth a oedd yn fwy cyfarwydd, er bod y mwyafrif o wasanaethau i ryw raddau wedi addasu neu fabwysiadu ffyrdd newydd o weithio. Roedd hi hefyd yn flwyddyn o drawsnewid a dechreuadau newydd i'r Awdurdod yn dilyn yr etholiadau awdurdod lleol. Yn 2022, cafodd 48 o gynghorwyr eu hethol i fod ar Gyngor Sir Ddinbych, gyda 23 ohonynt yn cael eu hethol am y tro cyntaf. Arweiniodd yr etholiadau hefyd at newid gweinyddol yn y sir.
- 4.3. Mae blwyddyn gyntaf tymor Cyngor newydd bob amser yn cynnwys llawer o ddigwyddiadau ymgynefino a hyfforddiant i aelodau etholedig, er mwyn eu helpu i setlo yn eu rôl newydd a deall eu cyfrifoldebau. Ar ddechrau tymor y Cyngor newydd, cafodd cyfarfodydd pwyllgor, gan gynnwys cyfarfodydd pwyllgorau craffu, eu cynnal ar ffurf 'cyfarfodydd hybrid', gan roi'r dewis i aelodau pwyllgor fynychu'r cyfarfod yn bersonol neu o bell trwy gyfrwng fideo gynadledda. Mae holl gyfarfodydd y Pwyllgorau Craffu bellach yn cael eu gweddarlledu'n fyw ar wefan y Cyngor, ac mae recordiad ar gael ar wefan y Cyngor ar ôl pob cyfarfod.
- 4.4. Mae Adroddiad Blynyddol y Pwyllgorau ynghlwm fel Atodiad 1. Mae'n rhoi cyflwyniad byr i'r darlennydd ynghylch beth yw craffu a sut mae craffu'n gweithredu, ochr yn ochr â throsolwg o'r gwaith y mae pob pwyllgor wedi'i wneud yn ystod y flwyddyn. Mae hefyd yn cynnwys gwybodaeth am sut y gall preswylwyr gyfranogi a chyfrannu at y broses graffu. Ar ôl cael cymeradwyaeth, caiff yr adroddiad ei gyfieithu a bydd ar gael ar wefan y Cyngor.
- 4.5. Mae'r adroddiad yn amlinellu sut mae'r Pwyllgor Craffu wedi cefnogi a herio gwaith y Cyngor trwy gydol y flwyddyn, trwy gymysgedd o graffu cyn ac ar ôl gwneud penderfyniadau; monitro perfformiad corfforaethol a rheoli risg; asesu

effeithiolrwydd trefniadau partneriaeth o ran darparu gwasanaethau, cefnogi preswylwyr a darparu budd cymunedol ac economaidd ar draws y Sir.

4.6. Yn ystod y flwyddyn, bu i'r Pwyllgor Craffu barhau i ymgysylltu â sefydliadau partner cyhoeddus a phreifat, gyda'r bwriad o gydweithio'n effeithiol i wella gwasanaethau a chanlyniadau ar gyfer preswylwyr. Cyfeirir at y sefydliadau hyn yn yr adroddiad. Mae'r Pwyllgor Craffu yn bwriadu parhau i ymgysylltu â'r rhain a sefydliadau eraill yn y dyfodol.

4.7 Mae'r adroddiad hefyd yn rhoi trosolwg o:

- waith Cyd-bwyllgor Trosolwg a Chraffu Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Conwy a Sir Ddinbych (BGC);
- rôl allweddol y Grŵp Cadeiryddion ac Is-Gadeiryddion Craffu (GCIGC) i sicrhau craffu effeithiol;
- y broses ar gyfer cynnig pwnc at sylw'r Pwyllgor Craffu a'r dull a ddefnyddir i benderfynu a yw pwnc yn un addas ar gyfer archwiliad manwl gan y Pwyllgor Craffu; a
- chrynodeb o gasgliadau'r adolygiadau a oedd yn deillio o ofyn am ddau benderfyniad gan y Cabinet yn ystod y flwyddyn.

4.8 Wrth i dymor y Cyngor blaenorol ddirwyn i ben, bu i'r GCIGC, ar ddiwedd eu cyfnod, ymgymryd ag ymarfer gwerthuso effeithiolrwydd y Pwyllgor Craffu. Cafodd canfyddiadau'r ymarfer hwnnw eu dadansoddi gan aelodau o GCIGC newydd y Cyngor, a oedd yn argymhell nifer o gamau gweithredu er mwyn cryfhau a gwella effeithiolrwydd y Pwyllgor Craffu yn y dyfodol. Roedd y rhain yn cynnwys darparu digwyddiadau hyfforddi penodol i graffu, a chodi ymwybyddiaeth y cyhoedd o Graffu fel hwylusydd ar gyfer cynnwys dinasyddion yn y broses o wneud penderfyniadau ac annog trigolion i ymgysylltu â'r Pwyllgor Craffu i hwyluso gwneud penderfyniadau gwell: Bydd gwaith yn cael ei wneud yn ystod 2023/24 a thrwy gydol tymor y Cyngor hwn er mwyn mynd i'r afael â'r ddau faes hwn.

4.9 Cydnabyddir ers tro ei bod hi'n profi'n anodd i'r Pwyllgor Craffu, yn lleol a chenedlaethol, o ran cael y cyhoedd i gymryd rhan yn ei waith, oni bai bod materion dadleuol yn cael eu trafod. Disgwylir i'r darpariaethau yn Neddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 gynorthwyo gyda hyn, gan ei bod yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau lleol lunio a gweithredu Strategaeth Cyfranogiad y Cyhoedd, sy'n cynnwys trefniadau ar gyfer dwyn sylw'r Pwyllgor Craffu at farn y cyhoedd. Mae Strategaeth Cyfranogiad y Cyhoedd Sir Ddinbych yn cael ei llunio ar hyn o bryd. Fodd bynnag, mae system ar waith eisoes i breswylwyr ar gyfer cyflwyno cais yn gofyn i'r Pwyllgor Craffu archwilio pwnc neu fater penodol sy'n destun pryder iddynt. Gellir gwneud hyn trwy gyflwyno [ffurflen](#) cynnig Craffu, ac mae modd ei llenwi yn electronig neu ei chyflwyno ar ffurf copi papur. Fel rhan o'n hymdrechion i annog y cyhoedd i ymgysylltu a chymryd rhan mewn Craffu, gofynnwn i bob cynghorydd sir dynnu sylw preswylwyr at y cyfleuster hwn sydd ar gael.

5 Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at Gynllun Corfforaethol 2022 i 2027: Y Sir Ddinbych a Garem?

5.1 Bydd craffu effeithiol o gymorth i'r Cyngor gyda chyflawni ei Gynllun a'i themâu corfforaethol, yn unol ag anghenion cymunedau, dymuniadau preswylwyr ac o fewn y gyllideb.

5.2 Bydd cymeradwyo'r adroddiad yn gyfraniad niwtral tuag at uchelgais y Cyngor i ddod yn Ddi-Garbon Net ac yn Ecolegol Bositif erbyn 2030, gan mai dim ond ar ffurf electronig y bydd yr adroddiad yn cael ei gyhoeddi a bydd ar gael i'w ddarllen neu ei lawrlwytho ar safle mewn rwyd a gwefan gyhoeddus y Cyngor.

6 Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

6.1 Mae cyhoeddi'r Adroddiad Blynyddol yn rhan o'r pecyn adroddiadau pwyllgor, a ddsberthir yn electronig i gynghorwyr sir a derbynyddion eraill. Ar ôl iddo gael ei gymeradwyo a'i gyfieithu, bydd ar gael i'w ddarllen neu ei lawrlwytho ar safle mewn rwyd a gwefan gyhoeddus y Cyngor. Telir unrhyw gostau mewn perthynas â gwaith y grwpiau tasg a gorffen o fewn y cyllidebau presennol.

7 Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Les?

7.1 Nid oes angen Asesiad o Effaith ar Les, gan nad yw'r adroddiad hwn yn ceisio unrhyw benderfyniad na newid i bolisi. Mae'r Adroddiad Blynyddol yn cael ei gyflwyno er mwyn rhoi gwybod i gynghorwyr a phreswylwyr am waith y Pwyllgorau Craffu yn ystod y deuddeng mis blaenorol yn unig ac fel modd o amlinellu meysydd gwaith posibl yn y dyfodol.

8 Pa ymgynghoriadau sydd wedi'u cynnal gyda Chraffu ac eraill?

8.1 Mae aelodau'r Grŵp Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion Craffu (GCIGC) wedi bod yn ymwneud â drafftio'r Adroddiad Blynyddol ac ymgynghorwyd â nhw ar ei gynnwys.

9 Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

9.1 Nid oes unrhyw oblygiadau ariannol sylweddol yn deillio o'r adroddiad hwn. Fel y nodwyd ym mharagraff 6 uchod, bydd unrhyw gostau sy'n gysylltiedig â llunio'r Adroddiad yn cael eu cynnwys o fewn y cyllidebau presennol, yn ogystal ag unrhyw gostau sy'n deillio o sefydlu grwpiau tasg a gorffen.

10 Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

10.1 Nid oes unrhyw risgiau wedi'u nodi mewn perthynas ag ystyried Adroddiad Blynyddol y Pwyllgorau Craffu.

11 Pŵer i wneud y penderfyniad

11.1 Adran 21 Deddf Llywodraeth Leol 2000.

11.2 Adran 7.4.4 Cyfansoddiad y Cyngor.